

[Начало](#) > ... > [Търсене На Практикуващи Юристи](#) > [Намерете Вещо Лице](#) > [Czechia](#)

Намерете вещо лице

Съдържание,
предоставено от
Чехия

Чехия

I. Списъци и регистри на вещите лица

В Чешката република съществува официален списък на вещите лица.

Съгласно член 15 от Закон № 254/2019 за вещите лица, експертните служби и експертните институти („Законът за вещите лица“), приложен с Постановление за изпълнение на Министерството на правосъдието № 503/2020 от 26 ноември 2020 г., списъкът на вещите лица е публично достъпен.

Списъкът на вещите лица е на разположение [тук](#). В списъка могат да бъдат намерени и експертните служби и институти, които са квалифицирани да извършват експертна дейност.

Министерство на правосъдието отговаря за поддържането на списъка на вещите лица.

Съгласно член 5, алинея 1 от Закона за вещите лица, приложен с Постановление № 503/2020, за да бъдат включени в списъка вещите лица, трябва да отговарят на следните условия. Те трябва:

- да имат седалище, постоянно пребиваване, адрес за контакти или регистрирано пребиваване на чужд гражданин в Чешката република;
- да притежават необходимата степен на образование (когато е възможно университетско образование; ако ли не, най-високото постижимо ниво на образование);
- да притежават най-малко пет години активен професионален опит в съответната област и сектор;
- да притежават допълнително специализирано образование или удостоверение за професионална компетентност (за областите и секторите, изброени в приложение 2 към Постановление за изпълнение № 503/2020);
- пълна дееспособност (да бъдат напълно способни да участват в съдебни производства);
- да не са осъждани (лицето не трябва да е осъждано с влязла в сила присъда за умишлено престъпление или престъпление по непредпазливост, извършено във връзка с упражняване на експертна или стопанска дейност, освен ако не се счита, че е неосъждано);
- да разполагат с необходимата материално-техническа база и оборудване;
- да са преминали успешно организирания от Министерството на правосъдието изпит за допускане;
- да не са неплатежоспособни;
- през последните 5 години да не им е отнето разрешението за извършване на експертна дейност за сериозни или многократни нарушения на експертните задължения; и
- през последните 3 години да не им е налагана глоба от 100 000 CZK или по-голяма за престъпления, изброени в Закона за вещите лица.

За извършване на дейността на експертна служба или институт е необходимо спазването на специфичните условия, определени в членове 6 и 7 от Закона за вещите лица.

За да бъдат регистрирани, вещите лица трябва да положат клетва. Клетвата е, както следва: „Обещавам, че в своята експертна дейност ще спазвам закона, че ще извършвам своята експертна дейност безпристрастно и независимо, че ще използвам изцяло всичките си познания, че ще продължавам да се образовам и че ще пазя в тайна фактите, които съм разбрал/а при упражняването на експертната дейност.“.

За да бъдат включени в списъка, вещите лица трябва да подадат молба до Министерството на правосъдието.

Те обаче не трябва да подписват кодекс на поведение или етичен кодекс.

Вещите лица могат да бъдат заличени от регистъра поради една от посочените по-долу причини:

- вещото лице е починало или експертната служба или институт се закриват;
- вещото лице заявява, че спира да извършва дейност като такава;
- влиза в законна сила решение за отнемане на разрешението им за извършване на дейност като вещо лице.

Изтичането на правото за упражняване на експертна дейност след отнемане на разрешението от Министерството се урежда от член 14, алинея 1 от Закона за вещите лица. Тази разпоредба се прилага в случаите, когато вещо лице вече не отговаря на условията за назначаването му, не е представило доказателство за задължителна застраховка за отговорност, не е в състояние да изпълнява дейността си в дългосрочен план по медицински, професионални или други сериозни причини, не осъществява дейност по други причини (по-малко от 3 експертни заключения, изготвени през предходните 5 години), или когато вещите лица са в сериозно или системно нарушение на задълженията, определени в Закона за вещите лица.

Списъкът на вещите лица се актуализира редовно от Министерството на правосъдието.

Вещо лице може да бъде намерено с помощта на [инструмента за търсене](#). Този инструмент за търсене обхваща всички вещи лица, експертни служби и експертни институти.

Вещите лица са изброени по области, сектори и, когато е подходящо, по специализация. Понастоящем в Закона за вещите лица са определени 52 основни области. В приложение 1 към Постановление за изпълнение № 505/2020 се съдържа списък на секторите, в които действат вещите лица в различните области на експертизата.

Вещите лица трябва да впишат подробности за своята експертна дейност по електронен път в регистър на експертните заключения, който е достъпен от разстояние и се поддържа от Министерството на правосъдието.

II. Квалификация на вещото лице

За вещи лица могат да бъдат определени само лица, които са придобили необходимата степен на обучение и притежават минималната продължителност от активен професионален опит в областта и сектора на тяхната специализация. За извършване на експертна дейност не се изисква членство в професионална организация на вещи лица.

В определени области и сектори, в които действат вещите лица, е необходимо обаче доказателство за професионална компетентност, издадено от законно установена професионална асоциация със задължително членство, например в строителния сектор (съгласно приложение 2 към Постановление за изпълнение № 505/2020) за извършване на експертна работа в тях.

Вещите лица трябва да осъвременяват или разширяват знанията си. Министерството на правосъдието участва в обучението и допълнителната професионална подкрепа на вещите лица.

III. Възнаграждение на вещите лица

Възнаграждението на вещите лица се урежда или с договор с клиент, който изисква експертно заключение, или от Закона за вещите лица и Постановление за изпълнение № 504/2020 относно таксите за вещите лица.

Съществуват ограничения относно начина, по който вещите лица могат да получат възнаграждение. Възнаграждението по договор не е допустимо, ако експертното заключение е изискано от публичен орган (напр. съд или административен орган).

Освен възнаградението вещото лице има право на възстановяване на парични разходи и компенсация за загуба на време, включително време, прекарано в пътуване във връзка с експертната дейност до място, различно от седалището на вещото лице.

Назначено от съда вещо лице може да получи авансови плащания.

Таксите за вещите лица се плащат както следва:

Гражданско производство

Таксите за вещите лица са включени в разходите по производството. Всяка от страните поема направените от нея разходи и разходите на своя представител. Съдът възстановява на спечелилата напълно делото страна разходите, направени по време на ефективното упражняване или защита на нейните права, за сметка на загубилата делото страна. Ако дадена страна спечели делото само частично, съдът разпределя справедливо възстановяването на разходите или обявява, че никой от участниците няма право на възстановяване. Въз основа на резултатите от производството държавата има право да ѝ бъдат възстановени поетите от нея разходи по производството за сметка на страните, ако не се очаква тези разходи да бъдат изключени от съдебните такси.

Наказателно производство

Разходите, необходими за провеждането на наказателно производство, включително производство за принудително изпълнение, се поемат от държавата. Ако ответникът е осъден с окончателна присъда, той трябва да възстанови на държавата еднократна сума за такива разходи, включително в случаи, при които в производството е било изискано заключението на вещото лице. Разходи, които надхвърлят тази еднократна сума, се поемат изцяло от държавата. Освен при някои изключения, разходите за експертни становища, които не са поискани от държавата, не се поемат от държавата.

IV. Отговорност на вещите лица

Вещите лица, съгласно Закона за вещите лица, носят отговорност за извършени от тях престъпления (член 39) или за евентуално извършване на престъплението лъжесвидетелстване и невярно експертно заключение, ако експертното заключение е невярно, явно изопачено или непълно (член 346 от Закон № 40/2009 — Наказателен кодекс).

В Закона за вещите лица се предвижда и специална отговорност за вещите лица съгласно частното право. Вещите лица са задължени да предоставят компенсация за всяка вреда, която са нанесли във връзка със своята експертна дейност. Вещите лица обаче са освободени от отговорност, ако докажат, че не е било възможно да предотвратят вредата дори ако положат всички усилия, които могат да се изискват от тях.

Отговорността на вещите лица не е ограничена по закон.

Задължителната застраховка на вещите лица допринася за покриването на тяхната отговорност за вреди, причинени при изпълнение на експертната им дейност.

V. Допълнителна информация относно производства с участието на вещи лица

Основните законови разпоредби, приложими за работата на вещите лица в Чешката република, са включени в Закон № 254/2019 за вещите лица, експертните служби и експертните институти, Закон № 99/1963 за Гражданския процесуален кодекс, Закон № 141/1961 относно наказателното съдебно производство (Наказателно-процесуалния кодекс) и Закон № 500/2004 за Административния процесуален кодекс.

Общите правила за назначаването на вещо лице от публичните органи са сходни за производството пред граждански, наказателни и административни съдилища.

Наименованията „вещо лице“, „експертна служба“ и „експертен институт“ могат да се използват само от упълномощени лица.

В правната система на Чешката република не се прави разлика между назначени от съда вещи лица, технически вещи лица, правни експерти или друг вид вещи лица.

Общият брой на вещите лица, регистрирани в списъка на вещите лица е приблизително 6000.

1. Назначаване на вещи лица

Вещо лице може да бъде назначено от съда, от друг публичен орган или от страните в производството.

При гражданските и административните съдебни производства не може да се назначават вещи лица преди началото на производството.

При наказателните производства в член 105, алинея 1 от Наказателно-процесуалния кодекс се предвижда следното: „Ако изясняването на фактите, които са от значение за наказателното производство, изисква експертни познания, участващият в наказателното производство орган търси становището на специалист. Ако тази процедура не е достатъчна поради сложността на оценявания въпрос, участващият в наказателното производство орган назначава вещо лице. В досъдебното производство вещото лице се назначава от участващия в наказателното производство орган, според който експертното заключение е необходимо, за да бъде взето решението (например полицейски служител или прокурор); в противен случай вещото лице се назначава от прокурора, ако въпросът е върнат за допълнително разследване, и от председателстващия съдия при съдебното производство. Обвиняемият, а в съдебното производство — прокурорът, биват уведомени за назначаването на вещо лице. Други лица се уведомяват за назначаването на вещо лице, ако това бъде счетоно за необходимо, за да може да действат или да допуснат нещо по отношение на извършването на експертизата, например да дадат възможност на вещото лице да получи достъп до определено място.“

1.а Назначаване от съда

Съдът може да назначи вещи лица, които да извършат оценка по специализирани фактически въпроси, които са необходими в конкретен случай. Също така има дела в гражданското и наказателното право, при които назначаването на вещо лице е задължително (някои случаи са резултат от съдебната практика). Вещи лица може да се назначават за предварителна или досъдебна процедура.

В член 105, алинея 1 от Закон № 141/1961 относно наказателното съдебно производство (Наказателно-процесуалния кодекс) се предвижда следното: „Ако изясняването на фактите, които са от значение за наказателното производство, изисква експертни познания, участващият в наказателното производство орган търси становището на специалист. Ако тази процедура не е достатъчна поради сложността на оценявания въпрос, участващият в наказателното производство орган назначава вещо лице.“

При назначаването на вещи лица за целите на производството пред граждански, наказателни и административни съдилища няма съществени разлики.

Вещите лица имат законното задължение да съобщават за всеки конфликт на интереси.

В случаите, когато вещите лица се назначават от съда, съдът трябва да ги избере от списъка на вещите лица. Освен ако обстоятелствата не възпрепятстват това, се назначават вещи лица със седалище или адрес за контакт в района на районния съд, където се намират седалището или клонът на съда. Ако в списъка не е включено такова вещо лице или ако регистрирано вещо лице не е в състояние да изготви заключението, съдът може по изключение да назначи лице, което не е включено в списъка на вещите лица — „*ad hoc* назначено от съда вещо лице“ (член 26 от Закона за вещите лица) — с цел да изготви експертното заключение.

1.б Назначаване от страните

Страните в производството могат да назначават вещо лице по всяко време. Експертните заключения, изготвени от вещи лица (регистрирани в национален списък на вещите лица), назначени от страна, имат

същата тежест, както докладите на вещите лица, назначени от съда. Такова заключение трябва да включва обаче клауза за вещо лице, в която се посочва, че вещото лице е запознато с последиците от представянето на съзнателно невярно експертно заключение (член 127а от Гражданския процесуален кодекс; член 110а от Наказателно-процесуалния кодекс).

Страните не следват никаква конкретна процедура при назначаването на вещо лице. Заключение на вещото лице трябва обаче да съдържа информация за това дали вещото лице получава възнаграждение по договор, като това възнаграждение не трябва да зависи от резултата от работата на вещото лице.

Двете страни в съдебното производство не могат да назначат едно и също вещо лице.

Съдът не може да разпорежи и двете страни да назначат съвместно едно и също вещо лице (както е при дела с ниска стойност или дела по ускорената процедура), вместо всяка от тях да назначи собствено вещо лице.

Страните по спора трябва да предоставят подробни указания на вещото лице и въпросите, на които то трябва да отговори.

2. Производства

2.а Гражданско производство

Ако съдът има съмнения по отношение на точността на експертното заключение или ако то е неясно или непълно, от вещото лице трябва да бъде поискано да разясни или предостави допълнителна информация. Ако това не се случи, съдът ще предаде заключението на вещото лице за преразглеждане от друго вещо лице. Обикновено вещите лица биват подлагани на кръстосан разпит по време на съдебния процес.

Съдията никога не е обвързан от становището на вещото лице. Експертното заключение е от същото значение, както всяко друго доказателство, като съдията е задължен да го оцени обективно и в контекста на другите доказателства. Няма презумпция за точност на експертното заключение, представено от назначеното от съда вещо лице. Заключение, изготвено от назначено от страна вещо лице, има същата тежест, както заключение на назначено от съда вещо лице.

Страните може да повдигнат възражение, за да оспорят експертно заключение.

Няма процедура, при която се осъществяват срещи с вещите лица преди процеса или се провежда кръстосан разпит преди процеса в опит да се ограничат въпросите и съдът да разбере разликите в становищата. Вещите лица може да поддържат контакт със страните по време на производството, но не може да представят заключение, ако са налице съмнение по отношение на тяхната безпристрастност.

Веднага щом на вещото лице станат известни факти, които го изключват, то следва да съобщи това на страната, която е поискала заключението; страните в производството имат същото задължение. Решението за това дали вещо лице трябва да бъде изключено, се взема от органа, който е назначил вещото лице.

От страните в производството се изисква да си сътрудничат с вещите лица. В някои случаи страните се приканват да бъдат проучени или разпитани от вещото лице.

По-специално вещите лица не са задължени да провеждат срещи със страните, за да съберат техните коментари.

1. Експертно заключение

Експертното заключение трябва да е пълно, правдиво и да подлежи на преразглеждане. Официалните изисквания за заключението на вещото лице са определени в членове 27 и 28 от Закона за вещите лица и в Постановление за изпълнение № 503/2020.

Необходими данни от експертното заключение:

- заглавна страница
- задание
- списък на източниците
- констатации
- становище
- достатъчно подробна обосновка, позволяваща преразглеждане
- заключение
- приложения
- клауза за вещо лице
- отпечатък от печата на вещото лице
- подпис (квалифициран електронен подпис за заключение в електронен формат).

От вещите лица не се изисква да предоставят предварително заключение.

В заключенията си вещите лица не са задължени да разглеждат аргументите на страните извън обхвата на заданието на съда.

Вещите лица са задължени да извършват експертната си дейност лично и само в областта, сектора и, когато е необходимо, специалността, за която са упълномощени, с дължимата грижа, независимо, безпристрастно и в договорения или определения срок. Със съгласието на лицето, поискала заключението, вещите лица може да назначат консултант, който да разглежда допълнителни въпроси.

Вещите лица трябва да пазят поверителност във връзка с извършваната от тях работа.

Вещите лица може да откажат да представят заключение единствено въз основа на определеното по закон (член 19 от Закона за вещите лица).

Вещите лица представят заключението си в писмен вид. Законът позволява подаването на експертно заключение в електронна или устна форма, ако поискалата заключението страна е съгласна с това.

От вещите лица може да бъде поискано да потвърдят, допълнят или разяснят своето становище пред съда.

2. Съдебни заседания

Вещите лица трябва да присъстват по време на предварителното заседание, ако са призовани от съда.

Те трябва също така да присъстват на устното заседание, за да отговорят на въпроси, зададени от съда и страните, когато са приканени да го направят.

Обикновено вещите лица биват подлагани на кръстосан разпит по време на съдебния процес.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от Европейския институт за експертизи и експерти (EIII).

■ Последна актуализация: 08/09/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.